

Тема: Екологічний марафон

Мета: привернути увагу учнів до проблеми сміття; розвивати екологічне мислення; виховувати бережливе ставлення до природи.

Хід гри

Ведучий. Добрий день, дорогі друзі. Я вітаю всіх, хто зібрався в цьому залі. Наш марафон присвячений одній з найбільш актуальних тем сьогодні – забрудненню планети Земля.

Сьогоднішнє населення Землі – суспільство суперспоживачів. Підраховано: на кожного з нас протягом року витрачається 20 т сировини, щоправда, більша його частина – 97% – іде... у сміття.

Сміття поступово перетворюється на монстра цивілізації. При теперішньому становищі економіки і культури побуту люди ще довго приречені жити серед цих рукотворних монументів своєї безтурботності. Питання «Куди діти сміття?» стає все актуальнішим. І ми спробуємо сьогодні дати відповідь на нього.

(На магнітній дошці намальована земна куля, на ній прикріплено невеликі смужки паперу – «сміття» – двох кольорів, що відповідають двом командам. Команда за кожну правильну відповідь отримує свою смужку, а земна куля «очищається від сміття».)

Тур I. «Що ми викидаємо, або золоті розсипи смітників»

Команди отримують таблички-вказівки з буквами А, Б, В. На кожне запитання ведучий дає три варіанти відповідей. За сигналом ведучого команди піднімають відповідну табличку.

(За правильну відповідь 1 бал)

Запитання

1. Більшу частину сміття, що забруднює Землю, становить:
а) *пластмаса;* б) *скло;* в) *метал.*
2. Рекордсменами за кількістю побутових відходів є мешканці:
а) *Москви;*
б) *Лондона;*
в) *Нью-Йорка.*
3. Яка галузь промисловості у Франції вважається найактивнішою і прибутковою:
а) *виробництво пакувальних матеріалів;*
б) *переробка сміття;*
в) *виробництво автомобілів?*
4. Перед початком утилізації відходів їх необхідно:
а) *розсортувати;*
б) *зібрати в одному місці;*
в) *подрібнити.*
5. Для того, щоб переробити пластмасу, її необхідно:
а) *компостувати;*
б) *спалити при певних умовах;*
в) *переплавити.*

6. Першочергове завдання під час вибору місця звалища:
- а) *захист поверхні землі і ґрунтових вод;*
 - б) огороження місця звалища;
 - в) укомплектування певною технікою.
7. Поява несанкціонованих звалищ тягне за собою:
- а) забруднення ґрунту;
 - б) спотворення ландшафту;
 - в) *зміну кліматичних умов (температура, вологість).*
8. Основою для розроблення санітарних норм, а також рішення про відкриття або призупинення того чи іншого виробництва є:
- а) *гранично допустима концентрація речовин;*
 - б) наявність важких металів;
 - в) державний стандарт якості.
9. Шкідливі викиди впливають:
- а) тільки на місця, де з'явилося забруднення;
 - б) на близькі регіони;
 - в) *навіть на території, що віддалені від місць, де виникло забруднення.*
10. Найстрашніший «додаток» до води:
- а) побутове сміття;
 - б) *пестициди;*
 - в) мінеральні добрива.
11. Яку країну називають «смітником Європи»:
- а) *Британію;*
 - б) Росію;
 - в) Польщу?
12. Більше половини загальної кількості сміття в країнах Європейського економічного співтовариства припадає на:
- а) важку промисловість;
 - б) легку промисловість;
 - в) *сільське господарство.*
13. Які з радіоактивних відходів цілеспрямовано розсіюють у навколишнє середовище:
- а) *гази;*
 - б) рідини;
 - в) тверді речовини?
14. Найефективніший шлях боротьби із все більшою кількістю відходів, які потрапляють у навколишнє середовище:
- а) їх захоронення;
 - б) розробка правових механізмів регулювання процесу;
 - в) *рециркуляція (повторне використання).*
15. Надходження в середовище шкідливих речовин, які призводять до порушення функціонування екологічних систем, називають:
- а) *забрудненням;*
 - б) екологічною кризою;
 - в) інтродукцією.

16. Перше місце за сумарним обсягом викидів шкідливих речовин в атмосферу займає:

- а) теплоенергетика;
- б) нафто- і газопереробки;
- в) автотранспорт.

17. Що таке вирмікультура:

- а) систематизована збірка даних про водні ресурси країни;
- б) спеціальне розведення дощових черв'яків (для переробки органічних відходів і підвищення родючості ґрунту);
- в) ступінь визначення чистоти води?

18. Оптимальне розв'язання енергетичної проблеми:

- а) економія енергії,
- б) розвиток атомної енергетики;
- в) розвиток вітроенергетики.

19. Гарбологія – це:

- а) наука про дім, місцеперебування;
- б) наука, яка вивчає ґрунти;
- в) сміттєзнавство.

20. Пляшка чи банка з пластмаси, залишена в лісі, пролежить без змін:

- а) 10 років;
- б) 50 років;
- в) 100 років і більше.

21. Викинутий папір «з'їдять» невидимки-мікроби за:

- а) 1–2 роки;
- б) 2–5 років;
- в) 20 і більше років.

Тур II. «Вустами дитини»

У цьому турі діти ознайомляться з найбільш поширеними типами відходів, можливістю їх вторинного використання. Ведучий читає дитячі вислови про відходи (на кожний вид підготовлено 5 фраз). Команди повинні якомога швидше здогадатися, що мається на увазі. Переможе та, яка першою правильно назве відходи. Якщо команда дає неправильну відповідь, з подальшої боротьби в цьому турі вибуває.

(За правильну відповідь 5 балів)

Дитячі вислови

1. Його виробляє звичайна корова.
2. У невеликих кількостях він дуже корисний.
3. Коли його дуже багато, це стає справжньою бідой.
4. Потрапляючи у воду, він руйнується; риба та інші організми, що там живуть, починають задихатися.

5. Його необхідно компостувати.

(Гній.)

* * *

1. Я маю дуже багато іграшок, виготовлених з неї.

2. Вона буває різнокольоровою і її дуже легко зламати.
 3. Предмети, виготовлені з неї, легкі.
 4. Якщо її підпалити, то з'явиться багато чорного диму, який має неприємний запах.
 5. Її не можна викидати, тому що вона сама по собі не розкладається.
- (Пластмаса.)*

* * *

1. Його винайшли китайці.
 2. У нас його виготовляють з дерева.
 3. Він легко горить.
 4. З нього виходить дуже багато сміття.
 5. На ньому звичайно малюють чи пишуть.
- (Папір.)*

* * *

1. Його виробляють з піску.
 2. Найчастіше воно прозоре.
 3. Коли падає, розбивається.
 4. Якщо його нагріти, воно тягнеться, як тісто.
 5. Якщо його кинути у лісі, воно може викликати пожежу.
- (Скло.)*

* * *

1. Це те, чого багато в місті, але мало в селі.
 2. Особливо, де велика кількість заводів та фабрик.
 3. Від цього люди хворіють, нервуються, голосно кричать і цього буває ще більше.
 4. Його роблять різні прибори та машини.
 5. Спричиняє забруднення повітря та навколишнього середовища, а в деяких випадках — має наркотичну дію.
- (Шум.)*

* * *

1. Їх майже не видно.
 2. Їх найбільше, де працюють фабрики та заводи.
 3. Від них у людини буває астма, бронхіт та рак.
 4. Їх можуть збирати на своє листя зелені рослини.
 5. У місцях, де їх дуже багато, не росте лишайник.
- (Газові відходи.)*

* * *

1. Виникає, коли щось стає старим або ламається.
 2. Його можна побачити і в місті, і в селі, і навіть біля шляхів.
 3. Це можна здати та отримати гроші.
 4. З нього можуть зробити щось нове.
 5. Інколи буває кольоровим, за нього теж можна отримати гроші.
- (Металолом.)*

* * *

1. Завжди чорного кольору.

2. Її багато в містах, особливо де є заводи та фабрики.
 3. Це дуже шкідливо.
 4. У людини спричиняє хвороби, а одяг стає брудним.
 5. Її багато після спалювання чогось.
- (*Сажка.*)

* * *

1. Це те, без чого ми вже не зможемо прожити.
 2. Цим ми користуємося кожного дня.
 3. Коли це потрапляє у воду, утворюється багато піни.
 4. Вбиває рибу у воді, а рослини на землі.
 5. За допомогою цього все стає чистіше.
- (*Синтетичні мийні засоби.*)

* * *

1. Найчастіше забруднює воду.
 2. На поверхні води утворює темну пляму.
 3. У річці його стає багато, коли в ній миють машини.
 4. Воно заважає дихати риbam.
 5. Його треба видалити з поверхні води.
- (*Машинне мастило.*)

Тур III. «Запитання до аукціону»

(За правильну відповідь 1 бал)

1. Що є головною причиною парникового ефекту?
(*Спалювання пального, вугілля та бензину; накопичення в атмосфері вуглекислого газу.*)
2. Як називають ліси нашої планети? (*Легенями Землі.*)
3. Які речовини є руйнівниками озонового шару? (*Фторхлорвуглеводи.*)
4. Назвіть сучасні екологічні проблеми. (*Озонові діри, парниковий ефект, засміченість, кислотні дощі, забрудненість води та атмосфери тощо.*)
5. Який газ є екологічно чистим паливом майбутнього? (*Водень.*)
6. Як називається штучна трав'яна покрівля? (*Газоном.*)
7. Сукупність організмів, що населяють дно водойм. (*Бентос.*)
8. Сукупність тварин, що історично склалася і населяє певну територію.
(*Фауна.*)
9. Територія, у межах якої тимчасово перебувають під охороною певні види тварин і рослин. (*Заказник.*)

Тур IV. «Чорна скринька»

(За правильну відповідь 5 балів)

1. Її батьківщина – Африка, а точніше – Ефіопія. У Європу її завезли турки. Хоча зараз її асоціюють переважно з двома країнами Південної Америки. За однією з легенд людство зобов'язане їй використанню спостережливому пастуху, який помітив, що кози, споживши її, почували себе краще, були більш жваві і не втомлювалися. За іншою версією, честь

відкриття належить настоятелю одного монастиря, який давав споживати її своїм «братом», щоб вони не засинали під час довгих нічних богослужінь. Про що йдеться?

Відповідь. Про каву, найпопулярніший тонізуючий напій людства. Хоча вона походить з Африки, набула широкої популярності в країнах Сходу, проте зараз її вирощують у Бразилії та Колумбії.

2. Багато хто вважає її найкращою у своїй категорії не лише через виняткову красу та витонченість, а й за здатність захищати себе. Вона походить із Персії. Вже в епоху Парфянського царства були відомі майже всі її кольорові різновиди. Вона зіграла видатну роль у середньовічній історії Англії. За кольором її різновидів було названо найтривалішу в історії Британії громадянську війну за корону Англії, її, як правило, дарують коханій людині.

Відповідь. Йдеться про троянду, улюблену для багатьох народів декоративну рослину, яка має шипи. Відома в культурі з часів персидського царства, звідки і потрапила в Європу (через Грецію і Рим). Війну в Англії за престол країни було названо війною червоної та білої троянд за кольором цих рослин на гербах Йорків та Ланкастерів. У багатьох країнах червоні троянди – символ кохання.

3. Цю рослину вперше знайшли іспанські конкістадори в Перу. В XVI столітті при королівських дворах Європи вважалося особливим шармом прикрашати її скромними білими, рожевими чи фіолетовими квітами зачіски придворних дам. У Франції її поширенням займався дворянин, який, вирощуючи її, поставив на полі варту, якій було дано наказ не чіпати злодіїв. У Росію її привіз цар, проте довгий час люди відмовлялися її вирощувати, вважаючи отруйною. Вони замість підземної частини вживали плоди. Особливо активно протистояло цьому духівництво, що називало її яблуком. Про що йдеться?

Відповідь. Про картоплю.

Тур V. «Хто вони?»

(За правильну відповідь 5 балів)

1. Вони не брали участі у Другій світовій війні, проте втрати американської армії від їх діяльності становили, за різними оцінками, від 5 до 10 тисяч убитими (переважно це були військові моряки). Вважається, що японська армія втратила не менше. В американській інструкції для жертв корабельної катастрофи дається така їх характеристика: вони «тупі», неповороткі, повільні, їх легко можна відлякати ударами весла по воді. Загалом важко вигадати більш непридатну та шкідливу інструкцію. Хто вони?

Відповідь. Йдеться про акул (білих, блакитних, мако та ін.), котрі здатні вбивати людей, і в часи війни дуже багато військових моряків з підбитих кораблів гинуло в їхніх пащах.

Тур VI. Конкурс «Анаграми»

З переплутаних літер гравці мають зібрати певні терміни з теми «Охорона природи». За правильну відповідь – 1 бал. На виконання завдання – 1 хв, але якщо команда не в змозі скласти це слово, то надається підказка і додаткові 30 с. Але тоді команда отримує лише 0,5 бала.

Завдання

Для команди 1

П, І, Н, Д, К, И, З, О, В, А.

Підказка: природоохоронна територія.

Відповідь. Заповідник.

Для команди 2

О, Д, Д, Е, А, К, Р, Р, П, Н.

Підказка: природоохоронна територія.

Відповідь. Дендропарк.

Тур VII. «Чи правда це?»

(За правильну відповідь 1 бал)

1. Чи правда, що великі черепахи плачуть? *(Так. На березі черепахи справді пускають сльози. Можливо, так вони позбавляються піщинок, що потрапляють їм в очі.)*

2. Чи правда, що блакитні троянди ростуть тільки в Китаї? *(Неправда. Блакитних троянд, як і чорних, у природі не існує.)*

3. Чи правда, що краби підіймаються до поверхні на дельфінах? *(Ні. Краби спливають за допомогою своїх ніг.)*

4. Чи правда, що зелена картопля настільки отруйна, що може вбити людину? *(Так. Зелена картопля містить велику кількість сильної отрути, так званих соланінів, які особливо небезпечні для дітей. Ці отруйні речовини не руйнуються навіть під час варіння.)*

5. Чи правда, що кінчик меча у меч-риби отруєний смертоносним миш'яком? *(Ні. Меч-риба абсолютно нешкідлива, а миш'як – це мінерал, що добувають із землі.)*

6. Чи правда, що пожираючи своїх жертв, крокодили плачуть? *(Ні. Крокодили, які живуть у солоній воді, часто плачуть на березі, але при цьому вони просто позбавляються зайвої солі, а не ридують від каяття.)*

7. Чи правда, що змії можуть здійснювати стрибки у висоту до метра? *(Так. Гадюка, яка водиться в Центральній Америці, може підстрибнути на висоту до метра, нападаючи на свою жертву.)*

Тур VIII. «Екологічна листівка»

Команди повинні намалювати екологічну листівку під назвою «Не брудни криниці, бо схочеш водиці». На виконання роботи – 10 хв.

(За правильну відповідь 5 балів)

Ведучий. Ерудиціон закінчується. Бережімо нашу Землю! Всюди, на кожному кроці, всі разом і кожний окремо! Адже завтрашній день Землі буде таким, яким ми його зробимо сьогодні.